

Vladimir Nazor

Titov »Naprej«

- I. Tovariš Tito jezdi pred kolono
po ozki gorski stezi.

Prav na vrhu
je led. Čeri in blato naokoli.
Na dnu v globeli teče kalen potok.
Oblaki črni se vale po nebu,
plasti megle se dvigajo ko dim
v goro iz gozda jelk in smrek in bukev.
— On jezdi, jezdi; nič tega ne vidi.
Le kam ga je prenesla Misel? V katerem
svetu živi? Od česa je zarezal
krog trdih ust, od kod na čelu brazda?
Nenadno obstoji in ves se zdrzne.
Pred njim stoji prikazen. Vsa premrla
od mraza in snega. Stoji, mraz širi
in reče:

»Kam, ti drznež, kam? V tej gori
sem jaz vladar! Obrni se, poglej
te reveže, ki vodiš jih le-tod;
goli so, bos, bedna ljudska truma,
nesrečna kri, ki jo moj dih zmrzuje.
Kam vodiš jih v trpljenje, v smrt! Nikar!
Vse zledenim vas v sohe, vse, pa boste
otrpli, nepremični, trdi stali
v temni noči in ob belem dnevu
na gorskih teh stezah kot znamenje
mogočne moje sile, a ljudem svarilo,
naj človek si ne drzne preko mej!
Obrni se in vrni se v dolino,
ostani za pečjo, grej si kosti
pokoren, tihi; postava prva
za vas: živeti, naj bo kakor koli!
Tako prikazen. — On z očmi zablisne
in ogenj vsuje iz zenic plamtečih,
spodbode konja, potepta prikazen,
zakliče na ves glas:

»Naprej!«

- II. Tovariš Tito jezdi pred kolono,
steza je vedno trša in bolj mrzla.
Strašilo novo zdaj stoji pred njim
in mu zapira pot. Ostuden stvor!
Rumen, suh. Koža kar visi na njem,
kosti rožljajo v njem kakor orehi
v pol prazni vreči. Govori mu:

»Stoj!

Poglej me! Že predolgo me poznaš,
a nikdar nisi videl me še vse.
Veš, tista sem, ki dolgo te že spremljam
kot senca po izropanih deželah;
posedam v vseh dvoriščih in ob vseh
ognjiščih, v vsakem hlevu; roko vtikam
v vse torbe — Lakota sem, Lakota!
Razjaši konja, da ga jaz zajašem!
Naj vodim tvoje izgubljene fante
po brezni, po gozdovih in bregovih,
kjer hrane najdeta si komaj kos
in veverica. Snemi rdeči prapor
in črni prapor moj razvij in dvigni!
Tu jaz slavim uspeh in zmago. Stoj!
Otresi se vseh sanj in vrni se
v nižavo. Koplji, orji, sej in žanji,
ker nič tako ni važnega ko kruh,
in ni je večje sreče kakor sitost.
Predaj mi uzde in izgini!«

Tito

razjaše konja, a se ne obrne.
Skloni se k zemlji, zgrabi kepo blata,
zdrobi jo v prah in v žrelo vrže
prikazni in zakliče:

»Naprej! Naprej!«

- III. Tovariš Tito pred kolono svojo
prispe pod vrh planine.

Skale in megla
zakrivajo sam vrh. Tam, kjer le stežka
bi mogel skozi, nov nestvor stoji
na strmi skali in strmi v jahača.

Oči nestvora so kot sovje, gobec
 lisičji in zobje so kot podganje,
 vsak sklep telesa grbavega je
 oglat, bodeč. Strmi in govori:
 »Od kod in kam, ti pustolovec blodni?
 Me ne poznaš? Jaz oče sem vseh dvomov,
 glasnik nesreče in glasnik kesanja,
 ki so mi nohti ostri kakor kremplji,
 da ž njimi v vaši vesti grebem grob,
 ki v njem gnijo naj blazne ljudske sanje.
 Kaj hočeš? Kaj si dvignil vso to trumo,
 da zdaj trpi in kleca? Ideal
 je sad na veji, ki nikdar je ne doseže
 človeška roka; vrh planine te
 se dviga nedostopen do neba.
 Obrni se, nazaj! — ti pustolovec,
 dejanja si umerjaj po močeh,
 po zemlji hodi z drobnimi koraki.«

Tedaj pa vrh gore udari grom,
 vihar zatuli in megla se dvigne,
 pod nebom orel zavrešči; in sonce
 zasije, ki slavno sije, hrani in ogreva;
 in Titov glas se vsuje kakor dež
 na utrjeno kolono, zmerom žejno
 njegovega glasu:

»Naprej!«

Prev. Mile Klopčič

Sutjeska

Peko
 Dapčević

Bilo je težko.
 Komu?
 Vsakomur.
 Kje?
 Povsod.
 Komu težje?
 Vsakomur težje — povsod težje
 Vedno težje.

Komandatu zato, ker je moral bolj kot kdaj prej vedeti, kaj pomeni
 imeti usodo ljudi — v svoji roki, v svoji besedi, gibu, hotenju, uresničevanju.